

שבוע מערכת החינוך למניעת פגיעות מיניות תשע"ז תשע"ח - פנייה לעזרה

14-19 בינואר, כ"ז בטבת - ג' בשבט תשע"ח

שלום לכם צוותי החינוך.

בשנת הלימודים תשע"ח, כבכל שנה, נציין במהלך חודש ינואר את שבוע מערכת החינוך למניעת פגיעות מיניות בילדים ובני נוער. לא רק בחודש זה, אלא לאורך כל השנה, אנו עוסקים בנושאים חברתיים, רגשיים וערכיים, מחזקים כישורי חיים ועוסקים בהגברת המודעות למצבי פגיעה, לרבות מניעת פגיעה מינית בילדים ובני נוער, כחלק מתכנית כישורי חיים.

שבוע מערכת החינוך למניעת פגיעות מיניות יעסוק גם השנה, כבשנה שעברה, בנושא ה"פנייה לעזרה" בעקבות אירועי פגיעה, התעללות והזנחה. לקראת שבוע המערכת מפורסמים באתר חומרים בנושא מניעת פגיעה מינית ופנייה לעזרה. אנו תקווה שהנושא החשוב של פניית תלמידים לעזרת המבוגרים יהווה אבן דרך מרכזית בעבודת הצוות החינוכי עם התלמידים לאורך כל השנה.

התעללות ופגיעה בילדים ובני נוער (פיסית, נפשית ומינית) מתרחשת, לצערנו, בכל שכבות הגיל, בכל המגזרים ובזירות רבות. חלק ניכר מאירועי הפגיעה אינם מובאים לידיעת המבוגרים או שהם מתגלים בשלב מאוחר. במחקרים קיימת הסכמה רחבה לגבי הפער הקיים בין רמת הדיווח על פגיעה והתעללות בילדים ובני נוער לבין שכיחות הפגיעות. מחקרים מעידים כי ילדים נפגעים בדרך כלל אינם חושפים את דבר הפגיעה עד לבגרותם וחלקם לא חושפים אותה כלל.

לפגיעה פיסית, נפשית ומינית בילדים השלכות לטווח הרחוק ותוצאותיה מותירות צלקות עמוקות בילדים ובבני הנוער.

בשנים תשע"ב-תשע"ג התקיים בארץ מחקר "טריאנה", מחקר ארצי רחב היקף וראשון מסוגו בארץ ובעולם שנערך בשיתוף אוניברסיטת חיפה ומשרד החינוך. המחקר בחן את היקף תופעת האלימות והפגיעה בקרב ילדים ובני נוער בישראל במגזר היהודי-ממלכתי ובמגזר הערבי.

ממצאי המחקר עולים נתונים בעלי משמעות מעמיקה עבורנו אנשי החינוך, היועצים והפסיכולוגים: פחות מ-40% מהילדים ראו במורה או ביועץ בית הספר דמות שניתן לפנות אליה ולשתף אודות פגיעה. כרבע מהילדים ציינו כי אינם יודעים כלל למי לפנות לעזרה בעקבות פגיעה אותה חוו. מאידך, הילדים ציינו כי אחד הגורמים המשמעותיים שיאפשרו להם לפנות לעזרה הוא קשר קרוב עם מבוגר משמעותי שניתן יהיה לשוחח עמו באופן ישיר על הנושא.

ההחלטה להקדיש את שבוע המערכת בשנה שעברה ואף בשנה זו לנושא פנייה לעזרה באה מתוך רצון להדגיש ולבסס את חשיבות הקשר האמפתי והבלתי אמצעי עם התלמידים, קשר שיאפשר להם לפנות אלינו, אנשי החינוך, לקבלת עזרה בעת מצוקה. אנו מאמינים כי דיון כן, מעמיק ומשמעותי בגובה העיניים עם התלמידים בנושאים הרגישים של סיוע ומתן עזרה בעקבות פנייה במצבי פגיעה יבסס בקרב תלמידים רבים את הידיעה שיש אל מי לפנות ויגביר את הפניות לסיוע.

חשוב להבין כי שיח סביב נושא הפגיעה חשוב שיתקיים במערכת יחסים שיש בה אמון, רגישות אל האחר והיכרות עם המאפיינים והדינאמיקה של תופעת הפגיעה. שיח כזה תלוי ביכולת ההקשבה וההכלה שלנו, ביכולת להיות שם עבור התלמיד הנזקק ברגע האמת, בנכונות שלנו להיות מעורבים ובנחישות שלנו לעזור לנפגעים להתמודד עם תוצאות הפגיעה והשלכות שלה על חייהם בהווה ובעתיד.

בשנה האחרונה קיימנו הכשרות למדריכי שפ"י וליועצים/ות חינוכיים/ות ברחבי הארץ בנושא פנייה לעזרה וזיהוי ואיתור ילדים ובני נוער הסובלים מפגיעה, התעללות או הזנחה (להרחבה ראו [מצגת](#)).

בשיתוף עם מכון חרוב, מיזם מהל"ב והמועצה לשלום הילד, הודפסו פוסטרים לבתי הספר העל
יסודיים בעברית ובערבית המעודדים את הפנייה לעזרה ומספקים פרטים לפנייה (ראו פוסטר [בעברית](#)
[ובערבית](#)).

אנו מאמינים בכוחות וביכולות של הצוות החינוכי להוות עבור התלמידים מקור של סיוע ושיתוף
בכאב ובקושי, לעודד תקשורת פתוחה ומזמינה ולקיים שיח גם בנושאים מורכבים ורגישים כפגיעה
המינית .

תוכלו למצוא בחומר המצורף בהמשך סדנאות המיועדות לצוותי החינוך ולתלמידים, החל מגיל הגן
ועד סוף כיתה י"ב בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד בכלל המגזרים.

במקרים של פגיעה מינית, יש לפנות ליועצ/ת/לפסיכולוג/ית בית הספר.

מצרפת לנוחיותכם הסבר על [מרכזי ההגנה](#) הקיימים ואליהם ניתן לפנות במקרה של חשד לפגיעה .

בברכה,

איריס (מנדה) בן יעקב

מנהלת היחידה למיניות ומניעת פגיעה מינית בילדים ובני נוער

רשימת טלפונים וכתובות לפנייה לעזרה - ליועצים חינוכיים ולפסיכולוגים חינוכיים - [בעברית](#)
[ובערבית](#)

הצעה למכתב להורים - [בעברית](#) [ובערבית](#)

חומרים לעבודה עם אנשי חינוך:

[מדוע ילדים ומתבגרים עשויים להסתיר, להכחיש או להימנע מלחשוף את ההתעללות בהם? - מידע לאנשי חינוך](#)

[היבטים חינוכיים בנושא פנייה לעזרה - מצגת להרחבת הידע עבור אנשי החינוך](#)
[מצגת הנחיות לניהול שיחה עם תלמיד או תלמידה שמשתפים בסיפור אישי של פגיעה](#)

[פנייה לעזרה בקרב תלמידים בחינוך המיוחד - רקע וקווים מנחים ומצגת](#)

[שפת פגיעה מול שפת המערכת- סדנה לצוותי חינוך וטיפול](#)

[שיח עם תלמיד במצב מצוקה – סדנה למורים בחינוך הממלכתי](#)

[שיח עם תלמיד במצב מצוקה – סדנה למורים בחמ"ד](#)

[פוסטר בנושא פנייה לעזרה במצבי סיכון ומצוקה: עברית וערבית](#)

מערכי שיעור לתלמידים בחינוך הממלכתי:

[לילדי הגנים](#)

[לתלמידי כיתות א-ב](#)

[נספח- ציורים של הצייר אבי דלמדגרוס לפעילויות לגן ולכיתות א-ב](#)

[לתלמידי כיתות ג-ו](#)

[לתלמידים בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה](#)

מערכי שיעור לתלמידים בחמ"ד:

[לילדי הגנים](#)

[לתלמידי כיתות א-ב](#)

[נספח- ציורים של הצייר אבי דלמדגרוס לפעילויות לגן ולכיתות א-ב](#)

[לתלמידי כיתות ג-ו](#)

[לתלמידים בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה](#)

מערכי שיעור לתלמידים בחברה הערבית:

[לילדי הגנים](#)

נספח- ציורים של הצייר אבי דלמדגרוס לפעילויות לגן

לתלמידים בבתי הספר היסודיים

לתלמידים בחטיבת הביניים

לתלמידים בחטיבה העליונה